

Skal dögurðatímin strikast?

Ingrid Midjord: — Persónliga hevði eg ikki havt nakað móti at arbeiða út í eitt frá kl. átta til kl. fyra seinnapart. Vansin er bert, tá ein hevur skulabørn, at tey koma heim í dögurðatímanum. Um hetta skuldi verið gjøgnumført, so krevst, at skúlararnir eisini taka undir við, at strika dögurðatíman.

Oddvǫl Nattestad: — Eg haldi avgjort, at dögurðatímin skuldi verið strikaður. Hetta haldi eg serliga hevur týðning fyri skúlararnar, og sum lærari haldi eg tað hevið verið gagnligt, um børn sluppu undan at ganga í mestu ferðsluni á middegi, umframt at avbrótingin í undirvisingini ikki kemur næmingunum til góðar. Heldur ikki er tað gagnligt fyri foreldur og børn, at tey soleiðis skunda sær til og frá heiminum at eta dögurda.

Axel Lützhoft: — Tað hevið ikki verið verri, at sloppið heim ein tíma fyrr, um dögurðatímin varð strikaður, men kortini haldi eg dögurðatíman vera hugnalig avbróting á degnum, so tað er torført at svara.

Føroyingur uttanlands

bókarummæli

Jógvan Isaksen, bókmentafrøðingur

»Verðin er í øllum endurminningarsøgnum áløypandi og er torfør at verja seg imóti, men hann roynir at skáka sær undan snuddunum sum frægast og so við og við javnar stóðan seg», skrivur Jógvan Isaksen m.a. í ummælinum um bókina »Av longum leiðum« eftir Gunnari Hoydal

Gunnar Hoydal: *Av longum leiðum.* (Orð og lög. Tórshavn 1982, 156 s., kr. 85).

Seinnu árin havi eg fleiri ferðir sett mær sjálvum spurningin, hvussu tað bar til, at endurminningarsøgurnar hjá Gunnari Hoydal ikki vorðu givnar út í bók, men at tú enn mátti hjálpast við at finna einstakar ymsastaðir í Varðanum og summar ongestaðni. Forlagið Orð og Løg hevur nú bótta um hesi viðurskipti og prentað trettan frásagnir í savnið *»Av longum leiðum«*. Tekstirnir eru settir í kronologiska raðfylgju, so at vit byrja við smádronginum, ið vitjar uttanlands á fyrsta sinni og enda við býararkitektinum, ið skrivur bræv til gamla rektaran.

Í *»Fyrstu ferðini burtur«* meta tvíburðabroðurnir Keyppannahavn og øllum donskum við misáliti og hørðum illvilja, serliga er maturin teimum ikki tespuligur. Men tá teir fara heim aftur, hevur Keyppannahavn (og útheimurin) fingið tak í teir, og teir eru merktir. Tann stóra nøgðin av ferðum, frásøgumaðurin kemur at gera gjøgnum livið, byrjar her.

Í næstu søguni er hann aftur á ferð, nú saman við foreldrum og systkjum í Ecuador, har pápin hevur fingið starv innan ST-stovnin FAO. Enn einaferð er hann settur í eitt fremant umhvørvi, sum er fíggingaliga sinni, og familjan er tað einasta, hann hevur at halda um. Tað, sum melur mest í huganum á dronginum er tó ikki tað fremmanda umhvørvi, men at eldri broðurin er blivin burtur í gentu á staðnum og liður av hjartasorg. Sjálvur hevur frásøgumaðurin verið noyddur at latið gentu sita eftir í Foroyum, men tað er lítið aftur imóti ástarævintýrinum — og sorgini — hjá beiggjanum: *»Nei hugsaði eg seinni, min egna*

hjártasorg var somikið litil, at hon mundi bara fara at røkka til eina føroyska stutt søgu. Men Egilsa! Gud viti, um tað fór at vera nóg mikið við donskum. Tað kundi kanska heldur verið á týskum ella enskum...»

Endin á kærleikssøguni verður, at broðurnir verða sendir til Danmarkar at ganga í skúla, fyri at teir ikki skulu koma sær í óføri. *»Pírrur«* sigur frá kostskúlatíðini, har teir ikki bert eru í einum fremmandum landi, men eisini hava mist foreldrini, sum húsast hinumegin klótuna. Einsamallur má frásøgumaðurin so berjast við yvirgangssaldurin, vaknandi girnd og alt tað, sum aldurin ber við sær av óvissu á øllum økjum. At tíga og tola verður loysnin, og sum frá liður verður glottarnir tittari, men tað dryppar av ironi, tá kendi landsmaðurin vitjar og í røðu sigur: *»at skúlatíðin í hesi grønu, donsku friðsæluni hevið verið besta tíðarskeiðið í livinum, soleiðis sum tað eisini fór at roynast okkum, ið her stóðu«*.

Eftir skúlaárin skal frásøgumaðurin fara undir lestur, *»Fjarur og følin«*, men nú stendur í botni hjá honum, og í sinum ráðaløysi roynir hann at heinta hjálp frá foreldrunum, men hann má sjálvur taka stóðu. Sagan er sett saman av samandrætti av brøvum, hann sendur heim og brøvum hann fær aftur, kryddað við viðmerkingum frá tí livlugu ømmuni, sum sigur við hann, at *»Tað er pliktin sum spíllir verðina«*. Ovanligt at hoyra í tí protestantiska partinum av heiminum, men tað er eisini ómman, sum sigur við hann, at hann skal gera tað, hann hevur hug til, *»bara tú ikki lesur til prest«*.

Skiftið millum brøvini hjá frásøgumanninum og pápanum riggar væl: brøvini hjá unglinganum eru øll ein bøn um hjálp, meðan pápin svarar við at siga frá gerandisdøgnum.

Ferðafrásagnirnar røkka frá Delos til Norðarkollin og frá Skotlandi yvir Paris og Rom til Athen, og eru allar dømi um eitt sinni, sum við livandi sansum upplivir og dugir at kenna og egleiða umhvørvið, so at lesarin fær hug at fara til tey stóð, sum verða umrødd. Hartil er avmyndingin so sterk, at hon verður hangandi í huganum leingi eftir, at tú hevur lagt bókina frá tær.

Sett inn ímillum ferðafrásagnirnar er stuttsgan *»Jónas«*, ið helst er tann einasta rættlaga stuttsgan. Livid er gjørt til eina plágu hjá Jónasi av trúnaðargalnum foreldrum, og í honum bylgist ein óði, sum kann bróta fram og gera hann vandamiklan fyri seg sjálvum og onnur. Í søguni falla allar byrgingar, og Jónas fær berserkagongd.

Tann blindi óðin, sum fær slitt útbrot í søguni um Jónas, lúrir undir yvirtromini á fleiri søgum, men verður alla tíðina hildin so mikið í hafti, at hon ongantið ger um seg úteftir, men bert setir inn eftir.

Í tí seinasta stubbanum, *»Bræv til rektara«*, verður livs-samanumtøka gjørd, frá árunum á kostskúla í Danmark til starvið sum arkitekt hjá býráðnum í høvuðsstaðnum. Hann sigur frá kommunistaskrekinum á skúlanum í hálvtrýssunum, og tá tað ræðuliga hendir, at ein javnaðarmaður gerst rektari á skúlanum — helst tann sami hann skrivur til —: *»Tú sá síðarvin liggja har og ringja seg fyri fótunum sum maður, ið spakin hevði skorið sundur, og tað var ræðuligt...«*.

Brotið fær ein skemtiligan dām sæð í mun til undanfarna ferðabrávið, *»Av Norðarkolli«*, har ein sosialistisk fatan av umheiminum setur ígjøgnum hvønn setning.

Í *»Brævi til rektara«* verður eisini sagt frá, hvussu móðsamt tað er, sum Byararkitektúr at verða kroystur frá øllum síðum

Gunnar Hoydal

Av longum leiðum

av fólki sum halda, at teirra rættur at gera, sum teimum lystir, verður gingin ov nær. Bæði bonir og höttanir regna niður yvir hann, og hann kennir seg uttan iva í ætt við grikska fornfrøðingin Stamatakis, ið skal halda eyga við tann gitna Schliemann, so hesin ikki krámar formlutir inn undir seg, men verður læstur inni og hildin sum gisli (*»Fundur við Heinrich Schliemann«*). Men hann uggar seg við, at hóast tað er tungligt at standa í andglettinum, so er okkurt tó hent á tann frægari bógvin, og livið hevur nógvar spennandi upplivingar í sær enn: *»Veit, at verðin ongan tíð verður ov stór. Veit, at tað framvegis er nógv eftir av ókomnum«*.

Verðin er í øllum endurminningarsøgnum áløypandi og er torfør at verja seg imóti, men hann roynir at skáka sær undan snuddunum sum frægast og so við og við javnar stóðan seg. Men hvørja ferð, hann hevur vunnið sær fotafesti, verður hann kastaður inn í eitt nýtt og fremmant umhvørvi: Ecuador, kostskúli og lestrarár. Tá hann at enda ikki verður settur í ávis stóð og til ávisar uppgávur, men sjálvur skal avgera sína livsleið, kennir hann seg hjálpasleysan og sendir neyðarróp út, men eingin kann hjálpa uttan hann sjálvur.

Í ferðunum, sum koma seinni í livinum tekur hann eitt slag av hevnd yvir allar tær ferðir, hann er blakaður ymsastaðni uttan sjálvur at hava nakra ávirkan á gongdina og fer at ferðast víða, men nú er alt undirgivið egnan vilja.

Við skemtiligari og væl-orðaðari ironi verður sagt frá móti- og samanspælinum millum føroyska upprunan og tey fremmandu umhvørvi, høvundurin ferðast í. Onkursvegna er sýnskvulin altíð í miðjum Norðurlantshavinum.